

Poština
pavšallirana.Uredništvo
in
upravnništvo
lista je
v Ljubljani
Breg št. 12.
Telefon 119.

AVTONOMIST

Glasilo „Združenja slovenskih avtonomistov“.

Izhaja vsako soboto.

Celoletna na-
ročnina 37 50 D
mesečna 3 50 „Posamezne
številke se ra-
čunijo po 1 DinInserati
se računajo:
pol str. 350 D,
manjši soraz-
merno. — Pri
malih oglasih
beseda 25 p.Kaj hočemo? Lastno zakonodajo na lastnih tleh vzrastlega sloven-
skega ljudstva!

Kako je po svetu?

Delo v Lausanni je zastalo. Lahko se reče, da vsa ta konferenca ni rešila niti enega vprašanja, niti ene naloge, ki si jo je bila postavila. Značilno je, da je bilo dosedaj o vseh s konference, ki traja par tednov, objavljeno samo na Angleškem že 19 uradnih popravkov.

Med tem ko sede pri zeleni mizi v Lausanni evropski in turški diplomatje, se pa bliža 15. januar l. 1923.

Na ta dan bi morali Nemci izplačati po mirovni pogodbi zopet en obrok vojne odškodnine. Toda denarja ni in Nemčija zahteva, da ji zavezniki podaljšajo rok, oziroma dajo večji odlog — moratorij.

Odškodnine večji del bi dobila Francija, zato je šel ministrski predsednik Poincaré 9. t. m. v London, da tam pridobi Anglijo za francoski načrt v odškodninskem vprašanju. Po tem načrtu naj bi se sicer Nemčiji moratorij dovolil, toda zato naj bi pa Francija vojaško okupirala nove nemške kraje in prevzela kontrolo nad raznimi državnimi in privatnimi dohodki v nemški državi. Skratka: Francozi hočejo iz cele Nemčije narediti eno samo delavnico zase in pod svojim nadzorstvom — tako neke vrste babilonska sužnost bi to bila.

Kakor smo že svoj čas poročali, se pa Angleži prav nič ne ogrevajo za ta francoski načrt. Ravno te dni se vodijo v londonskem parlamentu ostre debate o delavski brezposelnosti in predsednik angleške vlade Bonar Law je g. Poincaréju zelo uljudno toda zelo odločno odklonil angleško pomoč proti Nemčiji. Kajti Anglija rabi dela, veliko dela za stotisoč praznih delavskih rok in Nemčija je za angleško industrijo važna dežela, ki ne sme pasti v popolno gospodarsko odvisnost kakšne druge evropske države.

15. januar l. 1923. je torej važen dan za evropsko politiko. Vsled angleške odklonitve je v Franciji nastala celo majhna ministrska kriza, toda ni verjetno, da bi Poincaré odstopil, ker mu ob sedanjih razmerah v Franciji še najbolj zaupajo. Se bo pač treba podati na blažjo pot in odnehati. Ta blažja pot vodi v glavno belgijsko mesto Bruselj, kamor nameravajo zavezniki povabiti nemške zastopnike, da ž njimi vred izdelajo načrt za gospodarsko okrepitev Nemčije in povzdigo nemške marke, ki je sedaj že skoraj na bankrotni dreči.

Tako kakor pesti Francija svoje evropske dolžnike, tako stiska pa amerikanski upnik svoje evropske zaveznike. Od majhnega do velikega — vse je ena sama stiskalnica. Čehoslovaška, Romunija in naša država morajo v politiki utrgati Pariz, ker so mu na dolgu težke denarje, Pariz se pa sam ne sme preveč upirati Londonu, ki je velik francoski upnik; nad vso Evropo pa tišči Amerika, ki tirja svoje dolge — in ti so ogromni. Nad 300 milijard frankov znaša evropski dolg v Zedinjenih državah. To so številke, ki skoraj ne dajo misliti, da bi se to kdaj poravnalo. Tu bo treba drugačne rešitve.

Med temi konferencami in pričoč takih gospodarskih težav se pa pojavlja na političnem obzorju nova gospodarska skupina, ki si hoče sama pomagati. Rusija z Nemčijo in Turško.

V Lausanni se iz Čičerinovih izjav to dejstvo od dne do dne bolj kaže. Med malimi balkanskimi državami je najbrže že pristopila k tej skupini Bolgarska.

Ze omenjena zavezniška posojila, ki jih ima mala antanta, pa le to oklepajo v političen jarem antante in nam ne dajo voditi lastne zunanje politike.

Slovenci in srbsko-hrvatski sporazum.

II.

V naši zadnji številki smo objavili v informacijo naši javnosti članek predsednika „Hrvatskega bloka“ g. St. Radiča, ki ga je on objavil pod gornjim naslovom. Naši bralci so ga brez dvojbe sprejeli z različnimi občutki. G. Radič v tem svojem članku marsikaj dobrega pove, pa marsikaj tudi takšnega, čemur moramo kot Slovenci odločno ugo-

varjati. Zato, da razčistimo naše medsebojno hrvatsko-slovensko razmerje, hočemo jasno in odločno povedati, kaj nam v tem članku ugaja in kaj ne! To smo dolžni zlasti okolnosti, ker je članek napisala roka političnega vodje pretežne večine bratskega nam hrvatskega naroda in zaradi česar smo ta članek tudi ponatisnili.

LISTEK.

Kari-Kiri:

Golaš ali volilni boj.

(Spomin na ljubljanske občinske volitve.)

Že štiri leta so odbrnela v večnost, odkar je počil zadnji strel iz bronaste posode za napredek, svobodo in življenje. Od tedaj smo se navadili vsi, prevrtni in državotvorni elementi, miru in spanja. Le vpitje ljubljanskih krokarjev nas še moti tupačam, a to ni nevarno ne za dušo ne za telo, ki si želi golaža in počitka.

Človek je socialno bitje, zato ljubi družbo, prisega na principe in programe, se tepe, se pobija in, če more, tudi nečistuje.

Isti človek je pa tudi politično bitje; zato si včasih privoščiti zabavo posebne

vrste in ta zabava je volilni boj ali golaž.

Otroci se gredo ravbarje in svinjko, mance in kaprola, starejši ljudje — častitljivi državljani — pa se gredo golaž.

Mi, ki smo oficijelno zadnje plemo v troimenem narodu, oz. zadnji narod v troimenem plemenu (O tem lahko napiše „Slov. Narod“ klobaso v petih kolonah. Op. ured.), se pišemo že od nekdanj Slovence, imamo drugače miroljubno dušo, smo zvesti in vdani na vse strani, na spredaj in na zadaj, na zunaj in na znotraj, vendar pa postanemo nemirni kot krave, kadar bezljajo, če začiši golaž po ljubljanskih ulicah.

Pravzaprav se v Ljubljani ne zgodi nikoli nič novega. Malenkosti nas ne vznemirjajo, tatvine nas ne brigajo, ker razem Zajedničarjev itak nobeden nič nima.

Ugaja nam konstatacija, da večina Hrvatov v teoriji in praksi priznava Slovence za narod in da zahteva in predlaga za Slovence in Slovenijo isti položaj, kakršnega zahteva in predlaga za Hrvate in za Hrvatsko. — Ta izjava nam ugaja že zato, ker je s tem konec nekdanje hrvatske teorije, da smo Slovenci le en del naroda hrvatskega, le nekakšni „planinski Hrvatje“. Zato je ta izjava g. Radiča pametna in modra z vsemi njenimi logičnimi posledicami. Slovenci smo narod za sebe, popolnoma suvereni in se v njegove notranje zadeve brez njegovega dovoljenja nima nihče pravice vtikati — tudi sam g. Radič ne!

Nadaljna izvajanja g. Radiča pa dokazujejo, da s to svojo izjavo ne misli povsem resno. On ostro kritikuje dosedanje slovensko politiko in pričakuje, da bo slovensko ljudstvo v bodočnosti odločnejše in bo ravnalo svojo politično usodo — po njegovih željah.

To nam ne ugaja in tu moramo g. Radiča zavrniti. Slovensko ljudstvo naj odloči samo, koga bo od naših ljudi pooblastilo s političnim vodstvom svoje usode. To odgovarja duhu ne le demokracije, temveč tudi suverenosti naroda slovenskega. Če g. Radič zamerja slovenskim poslancem, da so šli v Beograd in so tam sodelovali pri ureditvi naših razdrpanih državnih in upravnih razmer, — s tem še ni doprimešen še nikak dokaz, da je bilo njihovo postopanje absolutno škodljivo — vse dotlej,

dokler g. Radič ne doprinese vsaj dokaza verjetnosti, da je bila njegova abstinenčna politična taktika boljša in bolj uspešna. Res, nekatere slovenske politične stranke so silno škodovala ugledu in poziciji slovenstva v tej državi s tem, da so podpirale centralizem, glasovale za Vidovdanško ustavo ali pa so samo markirale opozicijo napram temu vladnemu sistemu, kakor n. pr. oficialni „socialisti“ z E. Kristanom na čelu.

Nekakor tudi ne moremo soglašati z g. Radičem, če trdi, da je boj za slovensko avtonomijo povsem nerešen. On, odnosno Hrvati, zahtevajo federalistično ureditev naše države na temelju spoznanja o treh narodih: Srbih, Hrvatih in Slovencih. Slovenci zahtevamo zakonodajno avtonomijo. Ali je med tema dvema gesloma res kakšna razlika? Razlika je možna, ali pa tudi ne. Poznamo avtonomije, ki so po svoji vsebini bolj federalistične, kakor pa izrečna federacija, ako ima slabo vsebino. Ne gre za besedo; mi Slovenci tudi pravimo: beseda ni konj! Pri tem ostanemo! Ni težišče gesla v besedi: „Avtonomija“ ali „federacija“, temveč težišče je v njeni dejanski vsebini. Če pravi g. Radič, da smo Slovenci narod za sebe, potem je v geslu, ki je zapisan na čelu našega lista: „Hočemo zakonodajno avtonomijo na lastnih tleh vzrastlega slovenskega ljudstva!“ — povedano vse! Več nočemo, ker nismo imperijalisti, ampak mirni ljudje, ki nočemo za-

Klerikalni zmaj pa se je zadnje dni (gl. Jutro, z dne 1. dec.) spremenil v volka in se zabubil.

Počitka je torej v resnici dovolj. Golaža pa je malo, tako malo, da je vsak pošten človek petnajstega že tudi pošteno suh. Bog nam daj večni mir in pokoj, pa tudi golaža nam daj, dokler ne odidem po plačilo za svoja predobra, prekorišna, prekulturna, prenapredna in tako dalje, ne vem, kakšna dela. Plačilo gre vsakemu, ki „deluje“, „delovanje“ pa hoče golaža, ki je za časa volitev posebno okusen, ker se kuha povsod v veliki množini in diši po volilni papriki.

Značaj za golaž ni potreben, vendar ga lahko vsakdo prigrizuje, kdor čuti, da golaž ni užiten brez značaja.

Danes, tako pravijo, ne gre več za to, ali bodi država centralistično-centralpetalna ali centripetalno-centralistična,

danes piše Narod le še posmrtnice „beli Ljubljani“, češ, da je postala „črno-rdeča“ in utonila v brezpravnem Trockijevem komunizmu. „Jutro“ se jezi na uskoke pri zelenem kadru in pozablja, da se Jugoslovanska tiskarna še ni podrla. „Naprej“ namigava, da je Jože Ogrin, mizar in trpin, edini po pravici in poštenju izvoljeni mestni oče, vse drugo pa je čista, gola, buržujska sleparija.

Sicer pa diši po golažu še povsod. Kamor človek krene, se vrti pogovor o velikih porcijah te že skoraj narodne jedi in o globokih krožnikih značaja.

Do pretekle nedelje se človek ni vedel obrniti ne na levo ne na desno.

Centralisti so igrali centralistično himno strastno, a pianissimo, kakor to znajo le cigani.

ski čebelar, je umrl pred skoro 150 leti. Njegova knjiga je izšla sedaj v 3. izdaji ilustrirana. Ker je čebelarstvo v Sloveniji zelo važna gospodarska panoga, bodo naši ljudje knjigo gotovo sprejeli z radostjo in jo s pridom vporabili. — Cena Din 24.—

Vrednost denarja. Na borzi v Zagrebu velja 1 dolar 296 kron, 1 lira pa 14 kron 80 vinarjev. — V privatnem prometu („pod roko“) pa velja 1 dolar 330 kron.

Vrednost krone v Curihu. V Curihu se dobi za 100 naših kron 1 frank 55 centimov. V torek se je dobilo še 1 frank 70 centimov.

Žitne cene. V Zagrebu velja: pšenica 1650 kron, koroza 1350 kron, rž 1450 kron, fižol 1500 kron, moka št. 0 pa 2450 kron.

Cena živine. V Mariboru so prodajali vole prve vrste do 30 kron, druge vrste do 26 kron za kilo žive teže. Mesarji pa prodajajo goveje meso prve vrste po 56 kron, druge vrste po 48 kron, svinjsko meso po 80—88 kron.

Svojim bivšim tovarišem!

Koroškim prostovoljcem, ki sem jih nekdanj poizkusil organizirati, sem dolžan povedati vzrok, zakaj sem odstopil kot drugi podpredsednik društva jugoslovanskih dobrovoljcev in izstopil iz društva.

V znamenju vere in nevere v samobitno človeško poslanstvo sloven-

skega naroda se danes delijo pri nas duhovi. V tem je vsa glodajoča bolešt, da se v Slovencih samih dele duhovi prav pri tej koreniki vsakega narodovega življenja. Ni pa glavno, po katerem merilu je to poslanstvo veliko ali majhno. Važno je samo eno: moramo ga vršiti ali izgubiti. In vera sama? Smo. V tem dejstvu je ukaz. Kdor ta ukaz obetuje, ve tudi, kateri naravnih delokrog mu je odkazan. V človeku pa, ki tega ne čuti, je ali brozga brezbržnosti ali ošaben upor in vihar poln besov ter krčevitega napanjanja.

Resnica je, da je tisočletna politična nesamostojnost slovenskega naroda zapustila v slovenski duševnosti globoke sledove. Šele kulturno delo v zadnjih desetletjih je v posebni meri poživilo v nas v hlapčevstvu okrnele sile. Duh lepoteželjnosti, resnico- in svobodoljubnosti, teh božjih ognjev v človeku, je oživel v nas po nepretrgani verigi mož od Prešerna do Cankarja in Kreka. Oživel in ne sme več zamreti.

Še traja v Slovencih borba med lučjo in temo. Preteklost še teži na nas. Razven tega nam je urediti tudi kvas, v katerega je vrgla človeštvo svetovne vojne in slovenstvo posebej še prevrat ter leta po prevratu. V naši kulturni in politični razruvanosti se kaže vsa ta mizerija.

Ozdravljenja in smeri si pa Slovenci ne moremo in ne smemo pustiti diktirati, temveč se mora to izčiščenje

izvršiti v nas samih, z našo lastno silo. Luč mora v nas in iz nas samih greti. Razven neumornega kulturnega dela in ohranjanje čiste preprostosti prisluškovati glasovom narave pa potrebujemo Slovenci v to tudi tako državo in ustavo, ki bo onemogočala vsak tuj pritisk, onemogočala, da bi se slovenski strahopetci zatekali n. pr. v Belgrad k Srbom, kadar bi bilo treba z lastno močjo in na slovenskem torišču izvojevati načelni boj proti kulturnim in političnim nasprotnikom. To velja danes za ene, ko bo morda jutri že za druge. Ti posebni kulturni problemi so ravno čisto slovenski in se morajo rešiti z izključno slovenskimi silami na odločno branjenem slovenskem torišču.

Izginiti mora torej vloga Belgrada kot pribežališča slovenskih strahopetcev in idejnih slabotnežev; slovenskih čustvenih slabičev in duševnih revežev ne smejo vzdrževati Srbi s svojim dejansko prevladujočim političnim vplivom.

V eni ideji pa najdemo vse te sramote in podle razmere svoje moralno opravičene: v ideji, da smo Slovenci Hrvti in Srbi en narod. Ne bi bilo sicer nujno, da bi ta ideja morala služiti kot sekcija tolikih zablod in notranjih kompromisov, ko bi ne bilo na svetu preveč sužnjeves besed in pojmov, ko bi ne bilo pri nas toliko hlapcev, pri Srbih pa dovolj pustolovskih parazitov srbske sile in slave.

No, danes vidim v popolnem in končnoveljavnem porazu te ideje, nje-

ne znanstvene in moralne vrednosti, predpogoj izčiščenja in poglobljenja slovenskega življenja ter razmerja do Srbov in Hrvatov, predpogoj poglobljenja zavesti skupnosti Slovencev iz Jugoslavije, Koroške in Primorske.

Ker je duh organizacije jugoslovanskih dobrovoljcev temu mojemu prepričanju sovražen, ker sem spoznal, da je ravno v bistvenih vprašanjih zblizanje nemogoče, zato sem izstopil. Tržič, 28. XI. 1922.

Lojze Udě.

IZDAJA LJUBLJANSKA ORGANIZACIJA SLOV. AVTONOMISTOV. Odgovorni urednik Jože Petrič. Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

Antikvarijat, knjigarna

HINKO SEVAR

Ljubljana, Stari trg 34

kupuje in prodaja različne knjige v vseh jezikih po ugodnih cenah.

Po otnoma varno naložite svoj denar v

VZAJEMNI POSOJILNICI V LJUBLJANI

F. Z. Z. O. Z.

sedaj poleg nunske cerkve

l. 1923 v svoji lastni palači ob Miklošičevi cesti poleg hotela „Union“.

Hranilne vloge se obrestujejo po 5 1/2% brez odbitka rentnega in invalidskega davka.

Vloge v tekočem računu se obrestujejo po 5%.

Hranilne vloge so vezane na dobo četrt leta po 6% na dobo pol leta po 6 1/4%.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo vporabo, kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

la čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo vporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. Ljubljana, Nunska ulica 1.

Naiboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska posojilnica v Ljubljani Miklošičeva cesta št. 6 (tik za franč. cerkvijo)

obrestuje hranilne vloge in vloge na tekočem računu od 1. januarja 1923 po

5%

brez odbitka rentnega in invalidnega davka.

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem decembra 1921 nad 110 milijonov kron hranilnih vlog in nad 1,100.000 kron rezervnih skladov. — Posojila se dovoljujejo na osebni kredit (proti menici), na hipoteke in v tekočem računu.

Telefon: Pisarne št. 57.

Konfekcijska tovarna „Frande“ d. z o. z. v Ljubljani.

Telefon: Tovarne št. 532.

Tovarna

v Stožicah pri Ljubljani.

Centralno skladišče

v Ljubljani, Miklošičeva cesta 10./I.

Vse vrste moških in deških oblačil. Uniformiranje. Prvovrstni izdelki. Konkurenčne cene.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 21.

Ljubljana, Dunajska cesta št. 38/I.

Telefon št. 21.

(začasno v prostorih Zadružne zveze).

Glavnica skupno z rezervami nad K 60.000.000.

Pedružnice: Djakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Solit, Šibenik. Ekspozitura: Bled. — Interesna skupnost z Sveopčo Zanatlijsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu ter z Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji. Pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije.